

„Gyász és jajkiáltás”

Lekció: Zsolt 42/**Textus:** Jóel 1,13-20

2021.04.18.

Kedves Testvérek!

„Jaj micsoda nap!” - kiált Jóel próféta. Sokunk kiáltása ez, egy-egy nap végén. Persze az is előfordul, hogy már eleve így, ilyen nehéz szívvel indulunk neki reggel az új napnak. Isten embere így reagál arra az ítéletre, amelyet átélt szülőföldjén.

Múlt héten kezdtük olvasni az ő könyvét. Előző vasárnap elhangzott az a történelmi helyzet, amiben Jóel élt: hatalmas sáskajárás, és nyomában gazdasági válság sújtotta Izrael országát. Értetlenül szemlélte, ahogy népe nem reagál semmit erre a csapásra. Pontosabban, hogy nem keresi mögötte Isten szándékát. Ezért hirdeti Isten igéjét: nézzenek szembe a valósággal, és térjenek meg az Úrhoz!

Hallhattunk arról is, hogy mennyire szükségünk van most Jóel próféta könyvére. Hisszük, hogy Isten igéjének, a Szentírásnak minden részét csak úgy érdemes olvasni, hogy együtt olvassuk vele a saját életünket is. Jóel próféta könyvéhez most talán könnyebben kapcsolódunk: egy katasztrófáról olvastunk, ami mindent felforgatott Jóel és nemzetének életében. Ez számunkra sem ismeretlen. Persze van olyan részlete is, amiben nem érezzük, hogy lenne kapcsolat a mi élethelyzetünk vagy lelkiállapotunk, és a Jóelé között. De minket is Istenhez hív a járvány, és az a gyökeresen megváltozott világ, amiben élünk.

Mai igénk több gondolatban is kapcsolódik a múlt heti szakaszhoz. Jóel még jobban körülírja azt a valóságot, ami megtérésre kellene, hogy indítsa népét. Két felszólításról és a hozzájuk fűződő ígéretekről lesz ma szó.

Első felszólítás már elhangzott a korábbi versekben is: gyászoljatok! Sírjatok!

Lehet, most többünk elutasítja ezt a felszólítást, mert nagyon érzékeny pontot érint a próféta. Elutasíthatjuk egyfelől, mondván: elégünk van már a gyászból. Aki valóban gyászol, az inkább menekülne már ettől az érzelmi munkától, szabadulna ebből a lelkiállapotból. De aki nem akar szembesülni veszteségeivel, az is menekül tőle. Másrészt mindannyian valamiféle gyászban vagyunk már több mint egy éve. Elveszítettük korábbi életünket, tevékenységeinket, talán kapcsolataink erősségét, és úgy érezhetjük elveszítettünk valamit abból, akik voltunk. Sőt, mind elveszítettük azt, amit Jóel is mond: az Úr házában való öröendezést. Tehát ismerjük a gyászt, sokan benne élünk. És menekülnénk már tőle.

Mégis hogyan lehetséges akkor vállalni a gyászt? Miért hív gyászra Isten? Két választ találunk erre Jóel üzenetében. 1. Először is, ha menekülsz a gyászodtól, a veszteségeidről, akkor elmulasztod a lehetőséget, hogy azt Istennel közösségben feldolgozd. 2. Másodszor: bármennyire is úgy érezzük mostanában, hogy csak veszteségeink vannak, és ennek az egész szörnyűség helyzetnek sosem lesz vége, Isten igéje bátorít, hogy a sírás és gyászolás véges.

1. A menekülés helyett tehát az odafordulást kínálja Jóel. A halál és a kilátástalan élet állapotában fordulj az Úrhoz! Fordulj hozzá akkor is, ha saját hibáid és bűneid miatt kerültél gyászos körülmények közé. Ha elvesztegetett idődet, egészségedet, kapcsolataidat sajnálad, fordulj hozzá! És fordulj hozzá akkor is, ha teljes értetlenséggel és mélységes bánattal küzdesz! Megrendítő, ahogyan Jóel megéli ezt a gyászt. Így kiált: *„Jaj micsoda nap! Közel van már az Úr napja, pusztulás jön a Mindenhatótól!”* Félelmetes ez a mondat. És nem csak azért, mert azt a csapást, ami az országát érte, egy eljövendő, még nagyobb ítéletnek az előjelének tekinti. Hanem azért félelmetes, mert Isten mindenható hatalmát ebben a pusztulásban látja meg. Nem számon kéri tőle, hanem elfogadja. A valóságunk elfogadása, annak szomorú oldalának feldolgozása akkor lehetséges, ha azt Istentől fogadjuk el. Pusztulás, *de* a Mindenhatótól. És milyen nehéz nekünk ezt összeegyeztetni azzal, amit Jézus mond erről a Mindenható Atyáról: *„Ha tehát ti gonosz létekre tudtok jó ajándékokat adni gyermekeiteknek, mennyivel inkább ad jót a ti mennyei Atyátok azoknak, akik kérnek tőle?”* (Mt 7,11). Nem könnyű elfogadni a nehézséget, a pusztulást, még ha Istentől jön is. De az ő jelenlétében, neki feltéve kérdéseinket, vádjainkat, neki kisírva könnyeinket: csak így lehetséges a gyász vállalása, megélése.

Kedves Testvéreim, sok mindenben érezhetjük a gyászt, de van valami, ami bátorít minket, hogy nem veszítettünk mindent el. A Vőlegény nem vétetett el tőlünk teljesen. Húsvét után, és a jóeli prófécia beteljesedése után vagyunk: Krisztus legyőzte a halált és velünk van Lelke által. Ezért élhetjük meg az ő jelenlétében, ahova Jóel is hív, minden gyászunkat, veszteségünket, fájdalmunkat. Sok mindent elveszthettünk, de Isten nem hagyott el minket.

2. Jóel ünnepre, vagy másképp fogalmazva szent egybegyülekezésre hívja a népet. Gyűljetek össze, böjtöljete az ünnepig, és tegyétek le Isten elé gyászotokat, bűnbánatokat! Ez a felhívás az ünnepig, istentiszteletig szól. Ebből számunkra az az üzenet, hogy az Isten előtti gyásznak és/vagy bűnbánatnak meghatározott ideje van. Nem végtelen. Nem ez a végső állapotunk. A bűnbánattartással kapcsolatban azért fontos ezt megjegyeznünk, mert egyébként a Vádló mindig azzal támad, amire már régen kértük Isten bocsánatát. A bűnbánatban és bűnvallásban szembenézünk elrontott dolgaink valóságával. De a szembesülés után ugyanilyen valóságosan birtokolhatjuk Isten irgalmát és az új kezdetet.

A szenvedésekkel kapcsolatban pedig rengetegszer azt látjuk a Bibliában, hogy Isten a próbáknak, nehézségeknek, üldözéseknek mindig megszabja az idejét. Azt az utolsó időkbeli pusztulást, amit itt Jóel is már lát, azt a szenvedést is megrövidíti választott népéért – mondja Jézus (Márk 13,20). Többször találkozunk az Újszövetségben ezzel a biztatással: tarts ki, mert tudhatod, hogy nem ez a vége. A keresztény vértanúk azért vállalták és vállalják életük feláldozását is, mert tudják, hogy az a kín és halál, ami előttük áll, nem az utolsó állapot, nem a halállal fognak utoljára szembenézni. Gyönyörűen fogalmazza ezt meg Pál apostol: „Mint utolsó ellenség töröltetik el a halál.” (1Kor 15,26) Megint csak, a feltámadt Krisztus miatt. Az ő győzelme a sír fölött a biztosítéka annak, hogy a gyász, amit most nem kerülhetünk ki, el fog múlni.

De az is lehet, hogy te nem menekülsz a gyászból. Van, aki nem akarja, hogy múltjon a fájdalma, mert attól tart, éppen ezzel veszít el valakit, vagy valamit az életéből. Nekik is szól Isten igéje: a gyásznak ideje, megszabott ideje van. Isten ezzel akar minket segíteni, hogy egészségesen tudjuk feldolgozni azt, amit sokszor feldolgozhatatlannak érzünk. Egyedül az ő uralma a végtelen (Dán 7,14).

A második felszólítás így hangzik: kiáltatok az Úrhoz!

Mikor elkezdtem a gyülekezeti gyakorlatomat itt Gazdagréten, az egyik első dolog, ami feltűnt, hogy a gyülekezet tagjai, szolgálói így imádkoznak: kiáltunk, Urunk! Rájöttem, hogy én nem igazán használom ezt a kifejezést az imádságaimban. Elgondolkodtam ezen.

Sok minden lehet egy kiáltásban. Düh, kétségbeesés, felgyülemlett feszültség, de akár öröm is. Istennel kapcsolatban pedig benne lehet az is, hogy legszívesebben menekülnék előled, de téled is csak hozzád futok. Vagy benne van az együttérzésünk is: akikért kiáltunk, azoknak a fájdalmát és terhét mélyen átérezzük. Az érzelmek változhatnak, de a lényeg változatlan Jóel felhívásában: Istenhez kiáltatok! Hozzá könyörögjétek, őt hívjátok segítségül! Bárhol is vagytok a gyászotokban, de Istent hívjátok segítségül. Jóel bele is áll ebbe, átérezve a csapás súlyát: „Hozzád kiáltok, Uram, mert tűz égette ki a pusztá legelőit, és láng perzselte fel a mező minden fáját.” Kiált, mert bajban van szeretett otthona. És azért is kiált az Úrhoz, mert a népe lelkiileg érzéketlen maradt Isten ítéletének jeleire. Nem fogta föl, hogy valóban Istennel van dolguk. Vele kellene rendezni valamit, hozzá kellene fordulni, hogy aztán ő elfordítsa ezt a nagy bajt.

„Hogy nyögnek az állatok! Kóborolnak a marhacsordák, mert nincs legelőjük, a juhnyájak is sínylődnek. ... A vadállatok is hozzád sóhatjoznak, mert kiszáradtak a folyóvizek...” Jóel az értelmes embert az oktalan állathoz hasonlítja. Az állatok nyájai nyögnek,

pásztor nélkül kóborolnak, sóhajtoznak. Ezek a kifejezések mind előfordulnak a Szentírásban Isten népével kapcsolatban. Más helyeken is az állatvilágból vett képekkel együtt szerepelnek: az Istentől elfordult ember elveszett, pásztorától elkóborolt juh (Lk 15,1-7.) A nyögés és sóhajtozás pedig a zsolttáros imádságainak visszatérő eleme: fájdalmát, bűnbánatát, Isten utáni sóvárgását fejezi ki vele. A 42. zsoltár is ugyanezt a szót használja: „*Ahogy a szarvas kívánczik a folyóvízhez, úgy kívánczik a lelkem hozzád, Istenem!*” (2. v.) Jóel szembesíti hallgatóságát: az állatok felismerik a csapást, ezért nyögnek és sóhajtanak. De a sóhajtozásban ott rejlik a reménységük is, hogy van, aki segítsen. Ez is egy visszatérő gondolat a Bibliában. Az állatvilág olyan mértékig Istenre hagyatkozik, hogy szavak nélkül is tőle várnak mindent (ld. oroszlán ordítása – Zsolt 104,21; hollófiókák égnek tátott csőre – Jób 38,41).

Jóel kiált, mert ez a kiáltás a veszedelemből: az Istenhez menekülés. És ebben a menekülésben lehet szükség van bűnbánatra, változásra is. De Isten ígéje az általános jajveszékelés helyett arra hív, hogy elé borítsuk oda fájdalmunkat, félelmünket, kiszolgáltatottságunkat. Aki jajveszékel, annak nincs senkije, aki meghallgassa. Aki kiált, az valakihez szól. Aki kiált, azt már meghallgatták.

Végül pedig: a gyászról elhangzott, hogy csak akkor adhatjuk át magunkat neki, ha tudjuk, lesz vége. A kiáltásnak pedig csak akkor van értelme, ha van, aki meghallgassa. Honnan tudhatjuk, hogy Jóel valóban hiszi mindezeket? A kiáltás meghallgatását és a gyász fájdalmának múlását? Hiszen a mai szakaszunkban csak felkiáltás volt, fellelegzés nem. Nem olvastunk ígéreteket ebben az ígében.

Első ránézésre Jóel könyve egy nehezen befogadható, szomorú témákat bemutató, ítéletes próféciagyűjtemény. Ha mélyebbre megyünk, akkor viszont felfedezhetjük, hogy Jóel rengeteget idéz más prófétáktól; utal üzenetükre. Ez azért is fontos, mert egyébként Jóel nem mondja meg azt sem, mi Isten népének a bűne, ami miatt a csapás jött. Csak megtérésre hív. Viszont utal azokra a prófétákra, akik már megfogalmazták előtte. Tudjátok, engem mindig izgalommal tölt el, amikor egy szövegben idézettel találkozom. Ilyenkor egyből utána akarok nézni, honnan származik az idézet, hogy még jobban értsem azt, akinél találtam. A próféta is idéz, utalásokat tesz. Mert Jóel könyvét is csak a teljes Szentírás összefüggésében érthetjük igazán. És hasonlóan: gyász és jajkiáltás csak egy nagyobb, teljesebb kép és isteni terv részében talál helyet.

Amikor azt mondja például, hogy pusztulás jön a Mindenhatótól, egy héber szójátékot, versikét vesz kölcsön Ézsaiástól, hogy az ő próféciáit is idekapcsolja (Ézs 13,6 - ahol a kevély és felfuvalkodott embereket, erőszakos és beképzelt népeket ítéli meg Isten), és az előbb

említett állatok nyögése és sóvárgása is utal az izraeli nép egyik legfontosabb történetére: az Egyiptomból való kivonulásra. Jóel nem mondja, hogy kiáltsatok Istenhez, és meghallgat titeket. De utal 2Móz 2,23-25-re, ahol ezt olvassuk a rabszolgasorsban lévő népről: *„Izrael fiai pedig sóhajtoztak és kiáltoztak a szolgaság miatt, és a szolgaság miatti segélykiáltásuk feljutott Istenhez. Isten meghallotta panaszkozásukat és visszaemlékezett Isten a szövetségére, amelyet Ábrahámmal, Izsákkal és Jákóbbal kötött. Rátekintett Isten Izrael fiaira, és gondja volt rájuk Istennek.”* Kedves Testvéreim, Istent segítségül hívni sohasem hiábavaló próbálkozás. És valójában egyedül ez a megmenekülés, a megtartatás útja: ahhoz kiáltani, aki életet ad mindennek. Aki győztes Úr a halál felett. Aki mindent megtehet, sokkal bőségesebben, mint ahogy mi kérjük vagy gondoljuk... (Ef 3,20) Jóel tehát utal a Szentírás ígéreteire és így buzdít Istenhez kiáltásra.

Siránkozik földjének pusztulása miatt, de reméli, hogy Isten még feléleszti azt hamvaiból. Gyászával és népének fájdalmával fordul Istenhez. Mi is csatlakozzunk hozzá ebben! Mert ilyen ígéreteink vannak: *„És láttam új eget és új földet, mert az első ég és az első föld elmúlt, és a tenger sincs többé. És a szent várost, az új Jeruzsálemet is láttam, amint alászáll a mennyből az Istentől, felkészítve, mint egy menyasszony, aki férje számára van felékesítve. Hallottam egy hatalmas hang szót a trónus felől: „Íme az Isten sátora az emberekkel van, és ő velük fog lakni, ők pedig népei lesznek, és maga az Isten lesz velük; és letöröl minden könnyet a szemükről, és halál sem lesz többé, sem gyász, sem jajkiáltás, sem fájdalom nem lesz többé, mert az elsők elmúltak.”* (Jel 21,1-4) Ámen!

(Krisztován Márton)